

'GEDULD IS FLINK OP DE PROEF GESTELD'

Een week voor Kerst rooit akkerbouwbedrijf Sloëtjes in de buurt van het Gelderse Halle een van zijn laatste perceel fritesaardappelen. „De afgelopen maanden is ons geduld flink op de proef gesteld. Nu het eindelijk weer eens een paar dagen droog is geweest, moeten we de kans ook maar grijpen”, zegt eigenaar Bert Sloëtjes. De aardappelen worden gerooid met een vierrijer op rupsen en gaan direct naar de verwerker toe. Hoewel er her en der flinke sporen worden gereden, komen de aardappelen er opvallend mooi uit.

De akkerbouwer heeft ook nog zo'n 15 hectare pootgoed in de grond staan, maar dat perceel is voorlopig nog te nat om te rooien. „Gelukkig zien de poters er nog prima uit, dus we houden hoop dat we die in het nieuwe jaar nog kunnen rooien.”

eventueel kunnen, maar niet iedere boer is daarvan gecharmeerd. Graan is gewoon een relatief makkelijke en zekere teelt; daar stappen boeren hier niet zomaar vanaf.”

'Vroeg tarwe zaaien = vroeg duist', lees verder op pagina 3.

ONKRUIDBESTRIJDING HELEMAAL OP DUIST GERICHT

De problemen met duist beperken zich niet alleen tot de Nederlandse kleigronden. Ook de graanrijke polders langs de Belgische kust hebben er volop mee te maken. Akkerbouw Koerier ging op bezoek bij loonspuitser Kevin Warlop uit Middelkerke (België). Hij grijpt alle methoden en middelen aan om dit onkruid de kop in te drukken.

„De belangrijkste onkruiden in dit gebied? Dat zijn duist, duist en duist.” Kevin Warlop maakt in één zin duidelijk welke impact dit onkruid heeft in zijn werkgebied. Als loonspuitser in de graanrijke polders tussen Oostende en Nieuwpoort heeft hij vele honderden hectares tarwe en gerst onder zijn hoede. „Er zijn hier veel gemengde bedrijven die hun focus vooral op de veehouderij hebben gericht. De gewasbescherming geven ze veelal uit handen aan gespecialiseerde loonspuiters, zoals ik. Dat is enerzijds een mooie uitdaging, maar het brengt anderzijds ook een grote verantwoordelijkheid met zich mee”, zo vat de jonge ondernemer zijn werk samen.

Voor het gesprek van vandaag zijn ook Andreas Vandersmissen van Bayer en Ronny Haghedooren

Andreas Vandersmissen, Kevin Warlop en Ronny Haghedooren.

aangeschoven. Haghedooren is oud-eigenaar van het loonspuitbedrijf en heeft zijn bedrijf in 2020 overgedragen aan Warlop. „Zo af en toe spring ik nog bij op de spuit. Daarnaast maak ik de rekeningen, zodat er in ieder geval wat geld binnenkomt”, zegt hij met een brede lach. Warlop benadrukt dat hij de kennis en ervaring van zowel Haghedooren als Vandersmissen erg waardeert. „Beiden zijn een vraagbaak waar ik maar al te graag gebruik van maak.”

Graan op graan

Om de duistproblematiek te duiden, vertelt Warlop wat meer over het uitgestrekte poldergebied met zware kleigrond. „Veel bedrijven telen hier graan op graan met eens in drie of vier jaar een keer bieten of snijmaïs. Dat duist daardoor een stevig probleem is geworden, is dus niet zo vreemd. Sommige percelen zijn zo vergeven van de duist dat het na het tarwe zaaien net lijkt of er raai-gras gezaaid is. Het onkruid staat er dan zo dik op als haren op een hond.”

Een ruimere vruchtwisseling zou volgens de loonspuitser helpen om de problemen te verminderen, maar de mogelijkheden daarvoor zijn niet erg groot. „De grond is hier dermate zwaar dat rooivruchten als aardappelen hier eigenlijk geen optie is. Wat meer vlas of erwten zou

GROTE ZORGEN OVER PHYTOPHTHORA

„We moeten er helaas vanuit gaan dat de agressiviteit van Phytophthora na afgelopen seizoen opnieuw flink is toegenomen. Willen we de schimmel blijven beheersen, dan zullen we onze spuitschema's om moeten gooien en middelen met verschillende werkingsmechanismen heel slim en doordacht afwisselen”, zegt aardappelspecialist Albert Schirring van Bayer.

'Laten we heel zuinig zijn op onze fungiciden en resistentiegenen', lees verder op pagina 6 en 7.

IN DEZE KOERIER...

Onkruidbestrijding in bieten was laat, maar wél goed'	2
Extra verzekeringspremie tegen Fusarium	4
Met aaltjes niks aan het toeval overlaten'	5
Roundup Dynamic: het breedste etiket van alle glyfosaat-producten	8
'Maximaal knollen in de pootgoedmaat, daar draait het om'	9
Compacte, lichte machine met een grote tank	10
'Hier is nog ruimte en waardering voor de landbouw'	11

'ONKRUIDBESTRIJDING IN BIETEN WAS LAAT, MAAR WÉL GOED'

„Na de zeer late en koude start waren er wel wat zorgen over het groeiverloop van de bieten. Maar uiteindelijk is het toch nog aardig goed gekomen”, zegt akkerbouwer Jan Knook uit Willemstad (N-Br). Ook het resultaat van de late onkruidbestrijding viel hem uiteindelijk mee. „Op één perceel ben ik er nog een keer met de schoffel doorheen geweest om wat melde te verwijderen, maar dat was het dan ook wel.”

„Het jaar is weer helemaal anders verlopen dan dat we gewend waren. Dat geldt voor de aardappelen en de uien, maar zeker ook voor de suikerbieten”, zo opent Jan Knook het gesprek. Samen met adviseur Kunard Strootman van gewasbeschermingsmiddelenhandel Theunisse blikt hij terug op het bijzondere groeiseizoen 2023 - dat laat en koud van start ging en ook nog eens

Jan Knook (links) heeft samen met zijn zoon Dennis een akkerbouwbedrijf in Willemstad (N-Br). Op ca. 60 hectare rivierklei verbouwt hij consumptie-aardappelen (incl. pootgoed voor eigen vermeerdering), suiker- en voederbieten, plant- en zaaiuien, wintertarwe, wintergerst, graszaad, sperziebonen, veldbonen en mais. Kunard Strootman is adviseur akkerbouw bij gewasbeschermingsmiddelenhandel Theunisse BV

zaai is uiteindelijk wel lonend geweest. Tot begin mei hadden die plantjes echt alle kleuren van de regenboog, maar daarna werden het ook de beste bieten.”

Onkruidbestrijding goed verlopen

De onkruidbestrijding is ondanks alle vertraging redelijk goed verlopen. Knook vertelt dat de bodemherbicide die enkele dagen na zaaien is toegepast weliswaar niet denderend heeft gewerkt, maar dat deze wel voor de nodige opschoning heeft gezorgd. Rond half mei is de eerste keer met een combinatie van Goltix® (0,75 l/ha) + Betanal Tandem (1 l/ha) + Safari® DuoActive (100 gr/ha) gespoten, waarbij ook meteen Batavia (0,45 l/ha) is bijgevoegd tegen luizen. De tweede bespuiting - in de eerste week van juni - werd weer met Goltix, Betanal Tandem en Safari DuoActive uitgevoerd, alleen nu met een iets hogere dosering Goltix (1 l/ha). Volgens beide mannen heeft deze combinatie prima werk afgeleverd en was er nadien maar heel weinig handwerk nodig. „Op één perceel ben ik er nog een keer met de schoffel doorheen geweest om wat melde te verwijderen, maar dat was het dan ook wel”, aldus Knook.

BOGT of Betanal Tandem?

Volgens Strootman was melde veruit de 'lastigste klant' het afgelopen seizoen. „Vooral op percelen waar met iets lagere doseringen is gewerkt of waar onder minder gunstige omstandigheden is gespoten, zagen we meer meldes overblijven. Maar ook andere onkruiden als zwaluwtong, kamille, kruiskruid en varkensgras zijn daardoor her en der wat blijven staan.” In dit kader wijst de adviseur ook graag nog even op het verschil tussen Betanal Tandem en het werken met losse componenten (BOGT). „In Betanal Tandem zijn de werkzame stoffen en fenmedifam en ethofumesaat in precies de goede verhouding samengevoegd. Omdat Betanal Tandem per liter 25 procent meer fenmedifam (190 g/l) bevat dan het losse component (160 g/l), is Betanal Tandem net iets sterker en ook wat scherper op moeilijke onkruiden als melde en zwaluwtong. Bovendien is de standaarddosering een liter per hectare, waardoor kun je je nauwelijks vergissen. Voor BOGT zullen je de middelen zelf in de juiste verhouding samen moeten voegen. Dat vereist toch altijd weer wat extra moeite en oplettendheid. Bovendien hoeft je dit voor het geld niet te doen: Betanal Tandem is niet of nauwelijks duurder dan BOGT.”

'TOT BEGIN MEI HADDEN DE VROEGST GEZAAIDE BIETEN ECHT ALLE KLEUREN VAN DE REGENBOOG, MAAR DAARNA WERDEN HET OOK DE BESTE BIETEN'

zeer nat eindigde. „Gelukkig hebben we de laatste aardappelen op 10 oktober eruit kunnen halen. Dat was net voordat het ging regenen en niet meer ophield. De bieten hebben we begin november gerooid op een dag dat het net even droog was. We hebben er wel een overlaadwagen bij geregeld, om het land een beetje netjes te houden”, zo blikt de akkerbouwer terug. Met bijna 15,5 ton suiker per hectare pakte de opbrengst 'boven verwachting' goed uit. Dat Knook daarmee ook ruim boven het gebiedsgemiddelde zit, is volgens hem vooral te danken aan de ruime vruchtwisseling die hij voor de (4 hectare) bieten aan kan houden. Om die reden hoeft hij ook niet voor Rhizoctonia- en BCA-resistente rassen te kiezen, waardoor de opbrengstpotentie ook net weer iets hoger ligt.

Bieten laat gezaaid

Hoewel de afloop van het seizoen goed is geweest, is Knook het koude en late voorjaar nog niet vergeten. „Onze bieten hebben we pas op 22 april kunnen zaaien. De grond was toen amper bekwaam, maar we hebben toch maar doorgezet. Om de verwachte lagere veldopkomst te compenseren hebben we de bieten op 18 in plaats van 20 centimeter gezaaid. Hoewel we tot ver in mei hebben moeten wachten op de eerste blaadjes, is de groei er toch nog goed ingekomen. Eind juni kon je nauwelijks meer iets van de achterstand zien.” Strootman herinnert zich vooral de enorm lange zaai-periode. „De eerste bieten zijn hier al eind februari gezaaid en de laatste pas in de tweede week van mei. Daar zit meer dan twee maanden tussen! Die hele vroege

Zekerheid en gemak

Knook kiest al jaren voor het gemak en de zekerheid van Betanal Tandem. „Vaak combineren we meerdere middelen in één tank en moet je je kop er sowieso al goed bijhouden. Met een liter Betanal Tandem kun je je nauwelijks vergissen; dat zie ik echt wel als een belangrijke plus.” Tenslotte stipt Strootman nog even aan dat de minimale spuitinterval van Betanal Tandem maar 5 dagen is tegen 7 dagen voor de losse BOGT-componenten. „Zeker in jaren waarin de bieten in één keer heel hard gaan groeien, zoals ook afgelopen seizoen, is het toch wel handig dat je daar niet mee in de fout kunt gaan.”

Goltix® is een geregistreerd handelsmerk van ADAMA
Safari® DuoActive is een geregistreerd handelsmerk van FMC

VROEG TARWE ZAAIEN = VROEG DUIST

Nog een 'handicap' is dat het tarwe zaaïen op de zware en natte klei op tijd moet gebeuren - liefst in de eerste helft van oktober - omdat de kansen daarvoor vanaf half oktober vlot kleiner worden, zo weet Warlop. Gevolg van die vroege zaai is wel dat ook duist alle kans krijgt om zich te ontwikkelen. „Een vals zaaibed maken en na een week of twee à drie afbranden met Roundup is eigenlijk een absolute must”, vindt hij, „Maar afgelopen herfst is dat vanwege het natte weer op veel percelen niet mogelijk geweest. Deze eerste slag tegen duist hebben veel boeren daardoor al gemist.”

'Najaarsbespuiting is de basis'

De najaarsonkruidbestrijding met Liberator (*de Belgische naamvoering voor het middel Herold, red.*) is volgens Warlop de belangrijkste troef om duist in bedwang te houden. In 'normale' jaren gebeurt dat op vrijwel alle graanpercelen, direct na het zaaïen. Maar ook dat is vanwege het extreem natte weer lang niet overal gebeurd... „We zullen zien wat dit voor een gevolgen heeft voor de onkruidbezetting. Hoe dan ook zal er een behoorlijke druk komen te staan op het slagen van de voorjaarsonkruidbestrijding.” Ook Vandersmissen benadrukt dat de najaarstoepassing van Liberator veruit de belangrijkste basis is voor de beheersing van (resistente) duist. „Met name de flufenacet-component in het middel is essentieel om duist, maar ook andere grassen de baas te blijven.” Volgens de Bayer-adviseur wordt op percelen met een zware duistdruk ook steeds vaker voor een tweede najaarsbespuiting gekozen - mits de weersomstandigheden dit toelaten. Het beste tijdstip daarvoor ligt rond het 1- à 2-bladstadium. Deze bespuiting is volgens hem ook goed te combineren met een pyrethroïde-luisbestrijding (zoals bijvoorbeeld Decis). „Afgelopen seizoen hebben veel telers in dit gebied serieuze schade van het gerstevergelingsvirus gehad. Niet alleen in gerst, maar ook in tarwe. Vooral tarwepercelen naast korrelmaïs zaten vaak zwaar onder de luizen, waardoor her en der wel 50 procent van de opbrengst verloren is gegaan. Bij de meeste telers is de noodzaak van een vroege luisbestrijding daardoor wel doorgedrongen”, zo stelt hij.

'Voorjaarsbespuiting wordt uitdaging'

Nu de najaarsbestrijding van duist flink in de verdrukking is gekomen, zal de nadruk sterk op een geslaagde voorjaarsonkruidbestrijding komen te staan. En dat kan

Warlop beschikt over twee zelfrijdende Delvano veldspuiten met een werkbreedte van 33 meter.

Kevin Warlop in overleg met Andreas Vandersmissen van Bayer. „Andreas is een vraagbaak waar ik maar al te graag gebruik van maak”, aldus Warlop.

volgens de drie mannen wel eens een flinke uitdaging worden.

Warlop tipt allereerst aan dat alle duist in het gebied wel enige resistentie tegen de groep van sulfuron-urea-houdende middelen vertoont, waardoor de werking van de voorjaarsherbiciden steeds minder wordt. „De noodzaak om op tijd en onder gunstige omstandigheden te spuiten is daardoor extra groot geworden”, zo stelt hij. Vandersmissen geeft aan dat duist in het voorjaar het beste tussen het begin en het midden van de uitstoeïng aangepakt kan worden met Sigma (*de Belgische naamvoering voor Atlantis Star, red.*). „In dat vroege stadium is duist het meest gevoelig voor het middel en is de effectiviteit dus het grootst. Voorwaarde is wel dat de buitentemperatuur minimaal 5 C° is, maar zit die daarboven, dan moet je eigenlijk meteen gaan rijden - als de omstandigheden dat tenminste toelaten. Dus: liever in februari dan in maart spuiten.” Warlop is het helemaal eens met deze strategie, maar merkt dat telers soms wat terughoudend zijn om de veldspuit al zo vroeg op hun land toe te laten. Bovendien willen de meeste eerst de stikstof toegediend hebben, voordat de onkruidbestrijding aan de orde komt. Volgens Vandersmissen zouden graantelers er goed

Kevin Warlop heeft een loonspuitbedrijf in Middelkerke (België). Hij werkt voornamelijk in de kustpolders tussen Oostende tot Nieuwpoort, een gebied met zware klei waar veel maaigewassen worden geteeld. Hoofdgewassen voor Warlop zijn granen (ca. 60%) en suikerbieten (20%). Daarnaast voert hij werkzaamheden uit in maïs, aardappelen, vlas en erwten.

aan doen om deze 'traditionele volgorde' los te laten. „Natuurlijk is op tijd stikstof geven belangrijk om het gewas op gang te krijgen. Maar het luistert lang niet zo nauw als de voorjaarsonkruidbestrijding. Sterker nog: door eerder te bemesten dan te spuiten wordt de duist juist extra gevoed.”

Klaar voor het voorjaar

Warlop is in ieder geval klaar voor het voorjaar, zo laat hij tijdens een korte ronde door de loods zien. Alle machines - waaronder een van de twee Delvano-zelfrijders - staan netjes schoon en in het gelid klaar om straks weer uit de startblokken te komen. „Klanten mogen van een gewasbeschermingsspecialist toch verwachten dat hij met net en modern materiaal aan komt rijden. En dat hij de kennis in huis heeft om de juiste middelen op het juiste tijdstip met de juiste techniek toe te dienen. Om dat optimaal voor elkaar te hebben, dat zie ik elk seizoen weer als een hele mooie uitdaging”, zo besluit hij.

EXTRA VERZEKERINGSPREMIE TEGEN FUSARIUM

Een eenvoudige praktijkproef op hun bedrijf? Daar zijn Jan Schoorlemmer en Niek Simmes van maatschap Elandhorst uit Swifterbant meestal wel voor te porren. Afgelopen seizoen hebben ze in hun uien op proefschaal het biologische middel Serenade toegepast tegen Fusarium.

„We hadden al goede ervaringen met het middel in poot aardappelen, waar het een positief effect laat zien op de schilkwaliteit. Daarom zijn we nu ook wel benieuwd wat Serenade tegen Fusarium in uien kan uitrusten”.

„D'r zitten een paar dikhalzen tussen en een heel enkel watervelletje. Maar dat mag niet echt een naam hebben. Deze partij kan zonder problemen nog een hele tijd blijven liggen” zegt Jan Schoorlemmer terwijl hij samen met Niek Simmes over de hoop met knisperende uien loopt. De partij van zo'n 350 ton is begin oktober binnengereden, net voor de langdurige regenperiode. „Het klinkt nu misschien raar, maar we hebben de uien na het rooien bewust wat langer laten liggen zodat de grond weer even wat vochtiger kon worden en de harde kluiten iets op konden weken. Uiteindelijk hebben we ze - net op tijd - mooi schoon kunnen laden en inschuren”, vertelt de akkerbouwer.

Terugblikkend op het behoorlijk grillige uienseizoen, zijn beide maten niet ontevreden over de afloop. „Als je bedenkt dat we pas in de derde week van april hebben gezaaid en de groei daarna ook nog eens erg traag is verlopen, mogen we niet klagen dat er nog zo'n mooie oogst vanaf is gekomen”, vindt Simmes.

Niek Simmes (rechts) en Jan Schoorlemmer runnen samen een akkerbouwbedrijf (maatschap Elandhorst) in Swifterbant. Op een areaal van ca. 130 hectare verbouwen ze poot aardappelen, consumptie-aardappelen, suikerbieten, winter tarwe, wintergerst, uien, erwten, oregano en tulpen (verhuur).

Vitale en weerbare uien

Jaarlijks teelt de maatschap zo'n 14 hectare uien (geel en rood). Dat gebeurt in een rotatie van 1-op-8. „We proberen onze grond op alle vlakken zo netjes mogelijk te behandelen. Dat begint bij het ploegen; dat doen we liefst vroeg - al lukte dat afgelopen seizoen pas in januari. Het zaaibed moet liefst in één werkgang klaarliggen, daar mikken we ook heel precies op. Zaaien doen we zelf, waardoor we gemakkelijker het juiste zaaitijdstip kunnen pakken. Met deze voorbereidingen hopen we op een vlotte start en ook op een vitaal en weerbaar gewas, waarin ziekten en plagen zo min mogelijk de kans krijgen om zich te ontwikkelen”, zo geeft Schoorlemmer hun manier van werken weer.

Om problemen met Fusarium zoveel mogelijk te voorkomen, wordt er al een aantal jaren kort voor het zaaien volvelds met het middel Rudis gespoten. Afgelopen jaar is daar - in een aantal banen van samen een hectare - ook het biologische middel Serenade aan toegevoegd. „Het verzoek om Serenade in uien toe te passen kwam via onze vaste adviseur Erwin Boogaard van Agrifirm. Hij weet dat we het wel interessant en mooi vinden om mee te doen aan een proef, als ons dat tenminste niet teveel extra werk oplevert. Bovendien kenden we Serenade al, omdat we het inmiddels een jaar of vijf in poot aardappelen toepassen. In die teelt heeft het een werking tegen schurft en zorgt het in algemene zin voor een verbetering van de schilkwaliteit. Door die positieve ervaringen zijn we nu ook wel benieuwd naar wat het middel tegen Fusarium in uien kan uitrusten”, aldus Simmes.

'Hoop dat Serenade door kan breken'

Hoewel ze tijdens het groeiseizoen geen (visuele) verschillen hebben gezien tussen de behandelde stroken

'WILLEN WE BIOLOGISCHE MIDDELEN
EEN KANS VAN SLAGEN GEVEN, DAN
MOETEN WE ZE OOK GAAN GEBRUIKEN'

PRAKTIJKPROEVEN MET SERENADE IN UIEN

Afgelopen seizoen hebben een tiental uientelers in Flevoland en de Noordoostpolder op proefbasis het biologische middel Serenade toegepast. Hoofddoel is om meer kennis op te doen rondom de werking van het middel tegen Fusarium en witrot. Ook zijn er verschillende manieren van toepassen onderzocht.

Serenade is deels solo en deels samen met het middel Rudis toegepast. Voor beide toepassingen wordt nu onderzocht welke effect deze hebben tegen Fusarium. Bayer verwacht in februari de resultaten van de proeven gereed te hebben en te presenteren. Deze zullen in de volgende **Akkerbouw Koerier** (maart) aan de orde komen.

en de rest van het perceel (en de resultaten van alle praktijkproeven nog niet verwerkt zijn, red.), hoopt Schoorlemmer dat biologische middelen als Serenade door kunnen breken als alternatief voor chemische middelen. „Voor mij is ook dát een reden om mee te doen is dit soort praktijkproeven. We moeten nu ervaring opdoen met alternatieven voor chemie. Dat kunnen biologische middelen zijn, maar ook nieuwe technieken zoals spot-sprayers of geavanceerde schoffeltechnieken. Zelf schaffen we komend jaar bijvoorbeeld een looftrekker aan voor de loofdoding van poot aardappelen. Daarmee lopen we ook een beetje vooruit op de verwachting dat het doodspuiten van aardappelen een steeds ingewikkeldere klus wordt.” Hoewel beide mannen benadrukken dat chemische middelen voorlopig onmisbaar blijven voor de boerenpraktijk, staan ze duidelijk open voor 'vergelijkbare alternatieven'. „Wil je biologische middelen een kans van slagen geven, dan moeten we ze ook gaan gebruiken - ook al is het maar op proefschaal. En alle kennis die we nu opdoen, kunnen we eens heel hard nodig hebben in de toekomst”, zo besluit Schoorlemmer.

'MET AALTJES NIKS AAN HET TOEVAL OVERLATEN'

„We zijn met ons bedrijf helemaal aaltjesvrij en dat willen we naar de toekomst toe ook graag zo houden”, zeggen pootgoedtelers Jantinus en Lennard Beijering wanneer het thema aaltjesbeheersing aan de orde komt. De afgelopen drie jaar hebben ze goede ervaringen opgedaan met het middel Verango. „Omdat het vloeibaar is, werkt het direct en altijd - ook onder drogere omstandigheden. Dat vinden wij een groot voordeel.”

Het is eind november een drukte van belang in de kantine van maatschap Beijering in Schoonloo (Dr.). Maar liefst tien man zit er aan de koffie - met midden op tafel ook nog eens een grote schaal met boterhammen. Het gesprek gaat over de laatste aardappelen die nog gerooid moeten worden. De eigen getrokken rooier lijkt voorlopig niet meer inzetbaar op de kletsnatte percelen rondom het bedrijf. Daarom wordt de vierrijige zelfrijder op rupsen van de Werktuigenvereniging WECO De Hondsrug erbij gehaald, die de laatste hectares moet rooien. „Met deze machine kunnen we waarschijnlijk nog wel een paar stukken eruit krijgen. We zullen zien hoever we komen. Maar laten we ook voorzichtig zijn, anders rijden we alles kapot en zijn we nog verder van huis”, zo geeft Jantinus Beijering zijn mannen alvast mee.

Goede opbrengsten

Hoewel het staartje van het aardappelseizoen uiterst moeizaam verloopt, zijn de Beijering's toch niet ontevreden over het jaar 2023. „De opbrengsten van de zetmeelaardappelen zijn gemiddeld genomen goed, ondanks dat we pas heel laat konden poten. Met de laatste gerooide BMC's kwamen we uit op 65 ton met 23 procent zetmeel. Dat is gewoon dik in orde”, vertelt Jantinus. Ook de pootaardappelen - met zo'n 95 hectare het belangrijkste gewas op het bedrijf - hebben het goed gedaan. „Het lijkt er zelfs op dat de opbrengsten van de pootaardappelen groter zijn dan die van de zetmeelaardappelen. Misschien raar, maar dat hebben we de laatste jaren wel vaker meegemaakt.” Een exacte oorzaak daarvoor durft de akkerbouwer niet te geven, al vermoedt hij dat de behoorlijk nauwe pootafstand (13 tot 14 cm bij maat 28/35 mm) zeker daaraan mee heeft geholpen. „Verder zitten we er ook gewoon goed op bij de pootaardappelteelt. Met het verbeteren van de bodem, met de virus- en phytophthorabestrijding, ja, eigenlijk met alles wel”, zo durft Lennard wel te stellen.

Aaltjesbeheersing

Nog een onderdeel waarbij zogezegd niets aan het toeval overgelaten wordt, is de aaltjesbeheersing.

Lennard Beijering (rechts) heeft samen met zijn ouders een akkerbouwbedrijf in Schoonloo (Dr.). Op een areaal van ca. 300 hectare verbouwen ze pootaardappelen, zetmeelaardappelen, suikerbieten, zomergerst en uien. Gerwin Vos is teeltadviseur bij WPA Robertus.

'VERANGO ZAL VOOR VEEL TELERS DE VERVANGER ZIJN VAN VYDATE'

Jantinus vertelt dat het bedrijf volledig AM-vrij is en benadrukt dat hij dat ook heel graag zo wil houden. „We doen er echt alles aan om aardappelmoeheid en ook vrijlevende aaltjes zoals *P. penetrans* buiten de deur te houden. Dan hebben we het niet alleen over een gerichte inzet van AM-resistente rassen in de zetmeelteelt, maar ook over het zaaien van resistente bladrammenas en Tagetes tegen vrijlevende aaltjes. Vooral dit laatste is een behoorlijke puzzel - met name op huurgrond van veehouders waar we aardappelen willen telen. Maar al te vaak wordt er Italiaans raaigras als vanggewas onder de maïs geteeld. Voor ons is dat geen gunstige keuze, omdat dit gras zeer sterk aaltjes vermeerderd. Verder maken de vergroeningseisen binnen het GLB de beheersing van aaltjes ook bepaald niet makkelijker. Zo zorgen alternatieve gewassen, zoals bijvoorbeeld veldbonen, juist voor extra aaltjesvermeerdering. Al met al blijven de aaltjes ons dus behoorlijk bezighouden”, aldus de akkerbouwer.

Verango tijdens het poten

Behalve teelttechnische maatregelen, blijft ook de inzet van nematiciden noodzakelijk bij de beheersing van aaltjes. Een belangrijke schakel daarin is het middel Verango, dat tijdens het poten in de veur wordt toege-

past. „Verango is een middel op basis van de werkzame stof fluopyram en heeft de afgelopen jaren bewezen een uitstekende aaltjesbestrijder te zijn”, vertelt Gerwin Vos van WPA Robertus - die ook bij het gesprek aanwezig is. Een grote plus van het middel is dat het vloeibaar is, waardoor het heel gemakkelijk mee te geven is tijdens het poten. Bij Beijering wordt Verango gelijktijdig met Amistar® (tegen Rhizoctonia) en vloeibaar fosfaat meegegeven tijdens het poten. „Door deze manier van toepassen verdeelt het zich goed rondom de knol en werkt het direct en altijd - ook onder drogere omstandigheden. Dat laatste zien wij als een groot voordeel, met name op de wat drogere esgronden hier in de omgeving. Wanneer het dan ook nog eens langere tijd droog is, zoals afgelopen voorjaar, dan kom je met een vloeibaar middel toch iets verder dan met een granulaat”, zo stelt Vos. Voor komend seizoen verwacht Vos dat Verango met name in de (zetmeel)pootgoedteelt een flinke vlucht zal nemen. „Verango zal voor veel telers de vervanger zijn van Vydate (waarvan de toelating is vervallen, red.). En gezien de ervaringen die we tot nu toe met Verango hebben, durf ik wel te zeggen dat het een mooie en waardige vervanger is van Vydate”, zo besluit hij.

DOORBRAAK VAN RESISTENTIES DWINGT TOT NIEUWE KEUZES BIJ PHYTOPHTHORABESTRIJDING

'AFWISSELEN VAN MIDDELEN MET VERSCHILLENDE WERKINGSMECHANISMEN IS KEIHARDE NOODZAAK'

„2023 was veruit het langste phytophthora-seizoen van de afgelopen 30 jaar. Feitelijk zijn er vanaf juni tot ver in de herfst aan één stuk door gunstige omstandigheden voor de schimmel geweest. Dat hebben we nooit eerder zo gezien.” Aan het woord is Albert Schirring van Bayer. Als aardappelspecialist gaf hij de afgelopen maanden in diverse zalen een alarmerend signaal af rondom de aardappelziekte Phytophthora. **Akkerbouw Koerier** was erbij tijdens zijn lezing op de Specialisatiedagen Gewasbescherming van Cebeco.

Albert Schirring is aardappelspecialist bij Bayer Monheim.

2023 was veruit het langste phytophthora-seizoen van de afgelopen 30 jaar.

„Beste mensen, er schijnt iets aan de hand te zijn in de aardappelteelt...”, zo begint Albert Schirring nog enigszins ironisch aan zijn lezing. Maar al gauw neemt de ernst van zijn verhaal toe wanneer hij de alarmerende situatie rondom de schimmelziekte uit de doeken doet. „2023 was een uitermate prettig jaar voor Phytophthora. Vrijwel voortdurend waren er gunstige omstandigheden voor de schimmel om zich explosief te vermeerderen. En dat is dan ook gebeurd, zelfs al in de droge maand juni. We hadden toen meerdere nachten met dauw, waarvan de invloed door velen is onderschat. In feite is dit het startpunt geweest voor een hoop ellende. Vanaf juli bleef het namelijk nat, nat en nog eens nat - helemaal tot het eind van het seizoen. Een regelrecht walhalla voor Phytophthora en een nachtmerrie voor de telers”, zo blikt de aardappelspecialist terug.

EU-43 en EU-46

Ook zeer zorgelijk is dat de meest agressieve variant van de schimmel - bekend onder de naam EU-43 - het afgelopen seizoen opnieuw terrein heeft gewonnen. Schirring laat dit zien op het jaarlijkse overzicht van EuroBlight, het onafhankelijke Europese netwerk van wetenschappers dat elk jaar de verhoudingen tussen de verschillende phytophthora-isolaten in kaart brengt. Het aandeel EU-43 is hierop gestegen van 50 naar 57 procent. Ook duikt er een voor Nederland nieuwe

'WE KUNNEN ER VANUIT GAAN DAT DE AGRESSIVITEIT VAN PHYTOPHTHORA OPNIEUW FLINK IS TOEGENOMEN'

kloon op: EU-46. „Van dit isolaat weten we nog vrij weinig, alleen dat deze nauw verwant is aan de EU-43. Afgelopen jaar hebben we deze variant vooral in het zetmeelaardappelgebied gevonden, maar we weten dat deze ook in landen als Denemarken en Duitsland inmiddels volop aanwezig is.”

Volgens Schirring is de vondst van EU-46 uiterst zorgelijk. „Opnieuw blijkt dat genetisch materiaal is uitgewisseld bij de paring tussen de A1 en A2 stammen,

waaruit de meest agressieve en sterke stam is uitgeleerd. Blijkbaar is EU-46 voldoende fit om samen met de EU-43 de al wat oudere EU-36-stam te vervangen. Omdat deze nieuwe isolaten (via oösporen) ook nog eens jaarrond kunnen overleven in gewasresten in de bodem, wordt dit proces nog verder geïntensiveerd. Daar komt nog bij dat de R-factor (*reproductiefactor, red.*) van de schimmel het afgelopen seizoen tussen de 10 en 100 lag. „We kunnen er dus vanuit gaan dat de agressiviteit van Phytophthora opnieuw flink is toegenomen en dat baart ons voor komend seizoen behoorlijk zorgen”, aldus de Bayer-man.

Resistentie tegen CAA's

Volgens Schirring heeft de EU-43-stam afgelopen seizoen helaas een flinke 'boost' gekregen omdat er behoorlijk wat middelen zijn toegepast uit de groep van CAA's (*Carbonic Acid Amiden - waaronder Revus, red.*). „Dat is ontzettend jammer, temeer in het voorjaar al bekend was dat het isolaat EU-43 resistentie vertoont tegen deze groep van middelen. Door de vroege inzet van CAA's heeft de EU-43 stam zich zodanig verder kunnen aanpassen dat deze middelen er vrijwel geen werking meer tegen hebben”, aldus de aardappelspecialist. Ditzelfde euvel geldt inmiddels ook voor middelen uit de zogenaamde OSBPI-groep (*waaronder o.a. Zorvec valt, red.*). „Ook daarin zien we helaas duidelijk resistentie optreden. Gevolg is dat er maar een zeer beperkte groep van effectieve middelen overblijft om de meest agressieve isolaten met CAA of OSBPI resistentie te bestrijden. Die wetenschap is ronduit alarmerend, zeker als je weet dat we eigenlijk alle beschikbare middelen nodig hebben na een heftig ziektejaar zoals 2023.”

Werkingsmechanismen afwisselen

Volgens Schirring moeten nu alle zeilen bijgezet worden om de (nog) beschikbare middelen tegen Phytophthora zo effectief mogelijk te houden. Dat kan alleen door middelen met verschillende werkingsmechanismen slim en doordacht af te wisselen. Hij benadrukt met klem dat het om het afwisselen *werkingsmechanismen* gaat, en niet om het afwisselen van werkzame stoffen of werkzame groepen, want daarbinnen zijn de aangrijpingspunten voor de schimmel (min of meer) hetzelfde. „Dit betekent ook dat het bekende blokkenschema - waarin bepaalde middelen vaker achter elkaar toegepast worden - geen effectieve anti-resistentie strategie meer is en dat er vooral gepuzzeld moet worden met de inzet van middelen waartegen de schimmel geen resistentie vertoont.”

Resistente rassen hard nodig

Behalve op een uitgekende spuitschema, zal er de komende jaren ook meer ingezet moeten worden op

Om de beschikbare fungiciden tegen Phytophthora zo effectief mogelijk te houden, moeten middelen met verschillende werkingsmechanismen worden afgewisseld.

rassenresistenties tegen Phytophthora. Of beter gezegd: dit moet een vast onderdeel uit gaan maken van de bestrijdingsstrategie. En dat zal volgens Schirring zeker zo'n grote uitdaging worden als de invulling van het spuitschema. „Afgelopen seizoen zijn vrijwel alle dominante resistentiegenen doorbroken. Hierdoor zijn zowel rassen met enkelvoudige als met dubbele resistenties behoorlijk geïnfecteerd geraakt. Alleen rassen met een drievoudige resistentie hebben zich goed staande weten te houden. Veredelaars zullen daarom in moeten zetten op robuuste rassen met gestapelde resistenties. Probleem is echter dat nog maar een stuk of zes effectieve, breedwerkende en duurzame resistentie-genen beschikbaar zijn. Dat maakt de veredeling van nieuwe, robuuste rassen tot een extra ingewikkeld en langdurig proces. Niettemin moet we als sector hier vol op inzetten, want met alleen chemie houden we Phytophthora op de langere termijn niet onder controle”, zo benadrukt de aardappelspecialist nog maar eens. Omdat elke ‘schakel’ tegen de ziekte benut moet worden, pleit hij voor een brede inzet van het middel MH, waarmee - naast kiemremming - ook eventuele opslagplanten in het voorjaar voorkomen kunnen worden. Ook de aandacht voor het afdekken van aardappelhoppen mag volgens hem niet verslappen, „Want we weten dat dit een grote bron kan zijn voor infecties.”

‘Zuinig zijn op werkzame middelen en genen’

Tot slot wijst Schirring nogmaals op het enorme belang van het effectief houden van middelen tegen Phytophthora. „Laten we vooral héél zuinig zijn op de middelen die we op dit moment hebben, want fungiciden met een nieuw, effectief werkingsmechanisme zullen er de komende jaren zeker niet bijkomen. En laten we ook net zo zuinig zijn op de nog werkzame resistentiegenen tegen de ziekte. Met deze tools zullen we het de komende jaren moeten doen en dat zal hoe dan ook een grote uitdaging zijn.”

‘HET BEKENDE BLOKKENSHEMA IS GEEN EFFECTIEVE ANTI-RESISTENTIE STRATEGIE MEER’

Afgelopen seizoen dook er een voor Nederland nieuwe kloon op: EU-46. Van dit isolaat is nog vrij weinig bekend, alleen dat deze nauw verwant is aan de EU-43.

ROUNDUP DYNAMIC: HET BREEDSTE ETIKET VAN ALLE GLYFOSAAT-PRODUCTEN

Roundup Dynamic, zo heet de nieuwste aanwinst binnen het Roundup-segment. Maar wat zijn nou de verschillen met andere versies van dit product? Akkerbouw Koerier vroeg het aan Crop Advisor Sander Uwland van Bayer.

Roundup Ultimate en Roundup Max - een goede werking in hard water en is het goed mengbaar met andere producten.

Afgelopen voorjaar hebben we overigens wel gezien dat omstandigheden een grote invloed kunnen hebben op het resultaat van een glyfosaattoepassing. Gemiddeld is er later dan gewoonlijk gespoten op veelal grotere onkruiden, waarbij de weersomstandigheden ook nog eens sterk uiteen liepen van zeer nat naar zeer droog en warm. Hierdoor zijn er behoorlijk verschillende resultaten geboekt. Dit kwam ook duidelijk naar voren in de proeven die we hebben gedaan. Hierbij zagen we een mindere werking bij een bespuiting voor de regen tot een zeer goede werking na een bui. Conclusie is dat de spuitomstandigheden en ook de juiste dosering essentieel zijn voor een goed resultaat. Probeer dus de ruimte binnen het etiket optimaal te benutten."

Al met al gaat het vooral om kleine verbeteringen en aanpassingen...

„Klopt. Doel is om Roundup telkens weer iets beter en completer te maken - maar zéker ook om het product in de markt te kunnen houden. We hebben glyfosaat gewoon nodig om effectief in te kunnen grijpen tegen onkruiden en ook om te voorkomen dat telers gedwongen worden middelen of andere methodes toe te passen die in veel opzichten schadelijker kunnen zijn."

EVEN VOORSTELLEN

Henko Klement, Crop Advisor
Vollegrondsgroenten & Uien

Henko Klement is sinds 1 oktober de nieuwe Crop Advisor Vollegrondsgroenten & Uien voor Noord Nederland. Samen met collega Stefan van Heist zal hij het productenpakket voor vollegrondsgroenten en uien ondersteunen.

Henko is een ervaren en gedreven adviseur, die zijn sporen ruimschoots heeft verdiend in de Noordelijke akkerbouw en vollegrondsgroententeelt. Zo was hij de afgelopen zeven jaar Accountmanager Agro bij Avebe, waarbij hij als 'praktische schakel' tussen telers en Avebe fungeerde. Daarvoor werkte Henko 14 jaar als akkerbouwspecialist bij Agrifirm. In die hoedanigheid was hij verantwoordelijk voor advies en verkoop, met inbegrip van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen, voor verschillende akkerbouwgewassen, waaronder aardappelen, uien en cichorei.

Tijdens zijn inwerkperiode zal Henko zich met name richten op het vertrouwd raken met het productenpakket van Bayer in diverse vollegrondsgroenteteelten. Daarnaast kijkt hij uit naar uit naar een vruchtbare en prettige samenwerking met (collega)adviseurs, telers en andere relaties binnen de land- en tuinbouwsector!

Om te beginnen: hoe zit het op dit moment met de toelating van Roundup/glyfosaat?

„Afgelopen december heeft de Europese Commissie de toelating van glyfosaat in de EU opnieuw verlengd voor 10 jaar. Deze beslissing is gebaseerd op eerdere positieve adviezen van de Europese Autoriteit voor voedselveiligheid (EFSA) en het Europese Agentschap voor chemische stoffen (ECHA). Het middel Roundup blijft dus beschikbaar voor de Nederlandse land- en tuinbouw."

Er is veel debat geweest over glyfosaat - en nog steeds. Hoe kijk je daar als Crop Advisor tegenaan?

„Bij Bayer Crop Science zijn we blij met de verlenging van de toelating omdat deze beslissing is genomen op basis van onafhankelijke, wetenschappelijke onderbouwde bewijsvoering. Daarnaast hebben we als bedrijf een sterk geloof in de veiligheid van glyfosaat. Natuurlijk beseffen - en merken - we dat het debat hierover nog niet ten einde is. Dat motiveert ons om op een transparante manier en op basis van wetenschappelijk onderbouwde argumenten te blijven deelnemen aan dit debat. Dat hebben we tot dusver altijd gedaan en dat blijven we doen."

Dan over Roundup Dynamic: wat maakt deze versie anders dan voorgaande versies?

„Roundup Dynamic is feitelijk een doorontwikkeling van Roundup Ultimate. Daarbij is de formulering iets aangepast en ook de hoeveelheid werkzame stof licht verhoogd van 480 naar 500 gram per liter. Het belangrijkste verschil is echter het etiket: deze is breder dan het etiket van Roundup Ultimate - en ook breder dan alle andere glyfosaat-producten die nu op de markt zijn. Met Roundup Dynamic kun je dus heel veel kanten uit.

Een minpuntje van Roundup Dynamic is dat het geen toelating heeft voor de behandeling van grasland vóór het inzaaien of planten van een ander gewas of vóór het herinzaaien van grasland (graslandvernieuwing). Voor deze toepassing is overigens wel Roundup Max beschikbaar."

Hoe zit het met de effectiviteit en regenvastheid van Roundup Dynamic?

„Die zijn vergelijkbaar met die van Roundup Ultimate. Dat wil zeggen: een betrouwbare werking onder verschillende weersomstandigheden en na één uur regenvast. Verder heeft Roundup Dynamic - net als

'MAXIMAAL KNOLLEN IN DE POOTGOEDMAAT, DAAR DRAAIT HET ALLEMAAL OM'

„Biologische middelen? Van mij mogen er veel meer op de markt komen, als ze hun claims maar waar kunnen maken.” Dat zegt akkerbouwer Anselm Claassen uit Vierhuizen (Gr.). Sinds twee jaar ligt er op zijn bedrijf een proef met het middel Serenade in poot aardappelen. „In het eerste jaar viel ons op dat de objecten met Serenade niet alleen een iets betere schilkwaliteit hadden, maar ook iets meer en ook wat fijnere knollen gaven. Dat zijn effecten waar we als pootgoedtelers wel iets mee kunnen.”

„Een beetje experimenteren? Ja, daar houden we hier wel van. Nou ja..., het moet wel ergens toe leiden. We moeten wel het idee hebben dat we er verder mee komen.” Anselm Claassen reageert op de stelling dat hij onderhand een 'Bekende Akkerbouwer' is geworden als het om het toepassen van innovatieve technieken gaat. De laatste jaren is zijn bedrijf behoorlijk actief geweest op het gebied van precisielandbouw en dan met name binnen het project NPPL (Nationale Proeftuin Precisielandbouw, red.). Zo zijn er de afgelopen drie oogsten camera-gestuurde opbrengstmetingen gemaakt die heel precies in kaart moeten brengen wat de opbrengst en maatsortering van het pootgoed per vierkante meter is. „Doel is om uit vinden in hoeverre dit een relatie heeft met de bodem en hoe we daar op kunnen sturen. Deze winter worden er bij Wageningen UR opnieuw miljoenen beelden geanalyseerd die op onze rooier zijn gemaakt. Mogelijk kunnen we op termijn met pootgoedkaarten werken, waarmee we het maximale resultaat uit elke vierkante meter grond kunnen halen”, zo vat de akkerbouwer de missie samen. Hoewel deze materie behoorlijk weerbarstig is (en het rendement tot nu toe ook niet erg groot), blijft Claassen betrokken bij het project. „Natuurlijk kost het veel aandacht en tijd - en past het ook niet altijd in een periode wanneer het al zo druk is. Maar zolang we het idee hebben dat we er voordeel uit kunnen halen gaan we door”, zegt hij resoluut.

Meer en fijnere knollen

Dit laatste geldt ook de proeven met het middel Serenade in poot aardappelen, die hij sinds 2022 samen met Bayer uitvoert. „Doel is om erachter te komen welk effect dit biologische middel heeft op de schilkwaliteit en op de groei en ontwikkeling van het gewas. Daarbij kijken niet alleen naar de effecten in het eerste teeltjaar, maar ook naar een mogelijke doorwerking op de nateelt van het pootgoed”, legt Claassen uit.

Hoewel de akkerbouwer waakt voor al te stellige uitspraken - 'daarvoor is het nog te vroeg' - is hij wel positief verrast door de effecten die hij tot dusver gezien heeft. Hij vertelt: „In 2022 hebben we Serenade voor het eerst toegepast in onze hoogste klasse pootgoed (PB2, red.). Daarin viel ons op dat de schilkwaliteit van de met Serenade behandelde stroken zichtbaar beter was dan die van het onbehandelde gedeelte. Hoewel dit op zich al een mooi effect is, zagen we ook nog iets anders: er zaten net iets meer knollen aan de plant en deze waren ook een fractie fijner. Dat zijn uiteraard effecten waar we als pootgoedteler wel iets mee kunnen; het gaat immers om het maximale aantal knollen in de pootgoedmaat. Daarom hebben we dit middel afgelopen seizoen veel breder in pootgoed toegepast - in de rassen Fontane, Ditta en Altus. Daarin zagen we opnieuw dat de met Serenade behandelde percelen net iets fijner waren.”

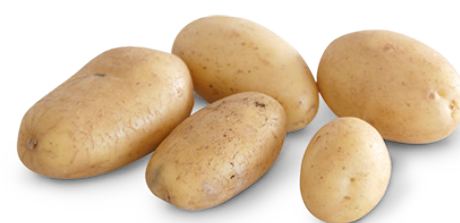
Bevestiging met concrete getallen

Hoewel Claassen er nog geen concrete getallen aan durft te hangen, gaat hij ervanuit dat een zichtbaar fijnere oogst al gauw 1 tot 2 knollen per strekkende meter extra betekent. Omgerekend komt dat neer op minimaal 13.000 knollen per hectare meer, ofwel een kleine 1000 kilo. Bij een uitbetalingsprijs van €30 tot

€40 per 100 kilo is dat een extra bruto-opbrengst van €300 tot €400 per hectare. „Als we door gebruik van Serenade hierop uitkomen, dan loont het sowieso de moeite om het middel in te zetten. En dan heb ik het positieve effect op de schilkwaliteit nog niet eens meegenomen. Maar nogmaals: we willen eerst nog wat meer bevestiging of datgene wat we denken te zien ook echt klopt”, zo benadrukt Claassen. Een volgens hem 'mooi bijkomend voordeel' is dat de met Serenade behandelde percelen ook meedraaien in het eerder genoemde NPPL-project, waarbij de opbrengst en ook de maatsortering zo precies mogelijk in kaart wordt gebracht. „Hoewel we hierin vooral de relatie met de bodem willen achterhalen, zouden de verschillen tussen wel of geen gebruik van Serenade hierin ook tot uiting moeten komen. Hopelijk zien we dit terug in de resultaten en kunnen we de effecten van het middel ook echt concreet maken”, zo besluit hij.

Anselm Claassen heeft samen met zijn vrouw Angelique en zonen Martijn en Marcel een akkerbouwbedrijf in Vierhuizen (Gr.). Op ca. 250 hectare lichte tot zware zavel worden poot aardappelen, suikerbieten, uien en graan verbouwd.

ADVERTORIAL

BIOLOGICALS
by Bayer

*The power of nature.
Empowered by science.*

Bescherming door wortelkolonisatie

De biologische oplossing tegen bodemschimmels

Voor een veerkrachtig gewas

Groeit op en rond de wortel

Beschermt tegen bodemschimmels

Langdurig aanwezig in de bodem

Gebruik gewasbeschermingsmiddelen veilig. Lees vóór gebruik eerst het etiket en de productinformatie.

Voor meer informatie over Serenade en andere biologicals: agro.bayer.nl

COMPACTE, LICHTE MACHINE MET EEN GROTE TANK

Tulpenbollenkweker Jan Kees Beima uit Andijk (N-H.) ruilde vier jaar geleden zijn gedragen veldspuit in voor een getrokken versie. Het werd een Kuhn Lexis 3000. „Een compacte, lichte machine die heel goed bij mijn bedrijf past”, zegt Beima. Als extra's koos hij onder andere voor automatische disselbesturing, GPS-gestuurde elektrische afsluiting per dop en LED-verlichting op de spuitboom.

Lap ik de oude gedragen spuit nog een keer op? En zet ik er dan een extra fronttank bij? Of wordt het toch een nieuwe, getrokken machine? Ruim vier jaar geleden stond Jan Kees Beima voor deze keuze. Hij koos voor het laatste en schafte via dealer Van der Sluis in Zwaagdijk zijn huidige Kuhn Lexis 3000 aan. „Een lichte, compacte machine waarmee ik op mijn bedrijf prima uit de voeten kan”, zegt hij tijdens een gesprek hierover in de bedrijfskantine.

Beima teelt jaarlijks zo'n 15 hectare tulpen. Het overgrote deel daarvan draait mee in de rotatie van een akkerbouwer in de Wieringermeer - zo'n 25 kilometer van zijn bedrijf in Andijk. „Door het jaar heen maak ik dus heel wat kilometers met deze machine. Voor mij is het daarom belangrijk dat hij compact is, een goede wegligging heeft en dat de spuitbomen binnen de wielen vallen. Dat is bij deze machine allemaal goed in orde”, zegt hij.

Een andere belangrijke wens was een grote tank, zodat er veel minder vaak getankt hoeft te worden. Beima: „Met de oude, gedragen spuit kon ik maar 800 liter meenemen. Daardoor moest ik per perceel vaak meerdere keren tanken - en dan vaak ook nog eens wat verder weg, omdat er lang niet overal goed oppervlaktewater beschikbaar is. Dat begon me op een gegeven moment flink te vervelen! Met de nieuwe veldspuit kan ik 3000 liter meenemen; dat bespaart me ontzettend veel tijd.”

Water tanken kost veel tijd. Daarom koos Beima voor de grootst mogelijk tankinhoud van 3000 liter.

De Kuhn Lexis 3000 is een compacte en lichte veldspuit.

LED-verlichting op spuitboom

Als optie op de spuit heeft Beima onder andere voor automatische disselbesturing gekozen. „Daarmee kun je heel gemakkelijk de bedden in- en uitrijden en kun je je blik daardoor veel meer op het gewas zelf houden”, zo stelt hij. Nog een optie is de LED-verlichting op de spuitboom. Beima vertelt hier de afgelopen zomers al flink profijt van te hebben gehad, vooral bij de luisbestrijding. „Op de zeer hete dagen heb ik regelmatig 's avonds en soms zelfs 's nachts gespoten. Met LED-verlichting kun je dan prima het spuitbeeld zien, dat werkt echt geweldig.” De boomverlichting komt ook goed van pas tijdens de onkruidbestrijding in de winterdagen. „Als ik dan om 6 uur 's morgens aan het spuiten ben, dan zie je met deze lampen prima wat je aan het doen bent.” Nog een bijzonderheid is dat de spuitbomen onafhankelijk van elkaar in kunnen klappen. Daardoor is er voor de kopakkers geen apart opzetstuk (kopakkerboom) nodig.

90 procent DRT-klasse

Op het vlak van driftreducerende technieken heeft Beima geen extra opties toegevoegd, waardoor de machine in de 'gangbare' 90 procent DRT-klasse valt. „Ik heb wel gekeken naar luchtondersteuning en een Wingssprayer, maar die technieken voegen voor mijn bedrijf te weinig toe en zijn bovendien behoorlijk duur.

Verlichting op de spuitboom is handig tijdens de onkruidbestrijding in de donkere wintermaanden.

Nieuwe veldspuiten worden bijna allemaal uitgerust met slimme en geavanceerde technieken. Deze zijn niet alleen noodzakelijk om duurzaam en toekomstbestendig te kunnen werken, maar ook om middelen met extra (drift)restricties toe te mogen passen. Akkerbouw Koerier bezocht een aantal akkerbouwers met zo'n moderne veldspuit. In deze aflevering: Jan Kees Beima uit Andijk (N-H).

Jan Kees Beima heeft een bloembollenkwekerij in Andijk (N-H). Jaarlijks teelt hij ca. 15 hectare tulpen (voornamelijk in rotatie bij akkerbouwers in de Wieringermeer) en 0,25 hectare pioenrozen. Daarnaast broeit in de winter zo'n 3 miljoen tulpen af.

Voor watervoerende sloten gelden sowieso al bufferstroken van 3 meter waarop je niet mag spuiten, dus zijn voor bepaalde middelen ook de strengere DRT eisen niet meer aan de orde. Verder kan ik op dit moment nog alle middelen die ik nodig heb voor de bollenteelt spuiten. Een mocht dat een keer niet zo zijn, dan kan ik alsnog een loonwerker met een geavanceerdere veldspuit inschakelen”, zo stelt hij. Beima heeft zijn veldspuit overigens wél voorzien van GPS-gestuurde elektrische doppelenschakeling met taakkaarten. „Met zo'n afsluiting per dop is er nauwelijks meer overlap op het veld en wordt de hoeveelheid tankvloeistof - door de ingelezen percelen in de gps - zeer exact afgemeten waardoor je geen restvloeistof overhoudt.”

Zo min mogelijk insporing

Hoewel Beima zeer tevreden is over de machine, zou hij - wanneer de keuze opnieuw gemaakt moest worden - ook voor automatische boomhoogteregeling kiezen, iets dat er nu niet op zit. „Als je een nieuwe veldspuit koopt, dan kan de prijs flink oplopen met al die opties. Ergens moet je dan ook een keer 'stop' zeggen. Maar achteraf had ik toch voor automatische boomhoogteregeling moeten kiezen, want dan hangen de bomen altijd op de juiste hoogte en word drift tot een minimum beperkt. Nu moet ik soms noodgedwongen even stoppen vanwege de wind - en dat is toch vervelend als je dóór wilt op het land.”

Tenslotte wijst de bollenkweker nog graag een keer op de brede banden (460/85 R38) onder de spuit en de aluminium spuitbomen. Allebei belangrijke pluspunten om de insporing op het land tot een minimum te beperken, zo vindt hij. „Als bollenboer moet je regelmatig onder nattere omstandigheden het land op. Maar met deze machine lukt het prima om de percelen netjes te houden.”

'HIER IS NOG RUIMTE EN WAARDERING VOOR DE LANDBOUW'

Jarno van Dalen (26) runt samen met zijn ouders Wim en Marjan een akkerbouwbedrijf in Wachtum (Dr.). Sinds hij in de maatschap zit zijn er zaaiuien in het bouwplan gekomen, inmiddels zo'n 20 hectare. Ook wordt er serieus gekeken naar de aanschaf van een robot gestuurde spot-sprayer. Over de toekomst van de landbouw - en ook het eigen bedrijf - is Jarno positief gestemd. „Natuurlijk zal er de komende jaren veel veranderen. Maar er blijft voldoende ruimte voor boeren, zéker in dit gebied.”

Wanneer wist je dat je in het ouderlijke bedrijf wilde stappen?

„Dat wist ik eigenlijk al van jongs af aan. Na schooltijd en in de weekenden hielp ik altijd mee op het bedrijf. Dat is er gewoon zo ingegroeid en er nooit meer uitgegaan. Na het VWO – waar ik zo'n beetje de enige was die iets met landbouw had - ben ik naar Dronten gegaan. Dat was echt een verademing, vooral omdat ik daar jongens en meiden trof met dezelfde interesses als ik. Achteraf heb ik misschien wel het meeste geleerd van die medestudenten, die overal vandaan kwamen en allemaal zo hun ideeën hadden hoe ze het op het ouderlijk bedrijf aan gingen pakken.”

Wat is er veranderd sinds je in het bedrijf zit?

„De grootste verandering is dat we zaaiuien zijn gaan telen. Dat begon twee jaar geleden met een kleine 10 hectare en zal komend seizoen waarschijnlijk rond de 20 hectare uitkomen. Tot dusver is de teelt telkens prima verlopen. Belangrijkste is dat je onkruidbestrijding goed in de hand houdt. Of anders gezegd: je moet zeer consequent blijven spuiten om de percelen voldoende schoon te houden, zéker op deze onkruidrijke gronden. Tot nu toe leveren we alle uien afluand aan Landgoed Scholtenszathe in Klazienaveen-Noord, waar ze opgeslagen en gesorteerd worden voor afzet naar Aldi. Hoewel we daar best tevreden over zijn, wil ik in de toekomst toch wel toe naar een eigen uienbewaarsplaats. Nog een verandering is de aanschaf van een Wingssprayer. We werken er inmiddels zes jaar mee en de bedekking van de gewassen is gewoon super! Gevolg hiervan is ook dat je behoorlijk op middelen kunt besparen. Van middelen met een contactwerking spuiten we al gauw een kwart tot een derde minder dan voorheen. Dan heb je het toch over vele duizenden euro's. Een minpuntje is misschien dat de spuitboom redelijk wat wind kan vangen, waardoor de balans niet altijd optimaal is. Maar dat nadeel neem je enigszins voor lief als je ervaart hoe goed de gewasbedekking van dit spuitstelsel is.”

Waar wil je de komende jaren naar toe met het bedrijf?

„Hoewel we de laatste jaren stevig ingezet hebben op de uienteelt, blijven de aardappelen veruit het belangrijkste gewas op ons bedrijf. Concreet gaat dat om 45 hectare pootaardappelen, 55 hectare zetmeelaardappelen en 30 hectare frietaardappelen. De afgelopen jaren zijn we iets meer pootaardappelen gaan telen - vooral om de arbeid binnen het bedrijf goed te kunnen benutten. Maar met het huidige areaal hebben we de grens wel ongeveer bereikt. Vorig jaar hadden we bijvoorbeeld een partij met wat Fusarium erin. Dat vraagt dan zoveel extra werk om het weer een beetje recht te trekken. Meer hectares is dus lang niet altijd beter. Je moet het werk ook goed kunnen doen, dat besef dringt steeds meer door. Als we toch nog iets willen groeien in aardappelen, dan is dat wat mij betreft in de frietaardappelen. Of dit ten koste gaat van de zetmeelaardappelen? Dat denk ik voorlopig niet. Avebe heeft momenteel wat moeite om mee te komen in prijs, maar dat neemt niet weg dat de zetmeelteelt een stabiele en ook noodzakelijke pijler voor ons gebied blijft. Bovendien hebben we hoogresistente zetmeelaardappelrassen nodig om aardappelmoetheid onder controle te houden.”

Wat zie je als grootste uitdagingen - of knelpunten - voor de komende jaren?

„Dan noem ik als eerste het steeds kleiner wordende middelenpakket. Vooral voor de onkruidbestrijding in uien is het aantal middelen flink uitgedund, waardoor het steeds lastiger wordt om de gewassen schoon te houden. Dat is ook de reden dat we voor komend voorjaar - samen met een collega-akkerbouwer - een robot gestuurde spot-sprayer (EcoRobotix, red.) willen kopen. Deze machine heeft in dit gebied op meer dan duizend hectare uien en bieten prima werk afgeleverd en is dus praktisch om aan te schaffen. Overstappen op (meer) mechanische onkruidbestrijding zien wij niet zitten. Vooral vanwege de hoge onkruiddruk in dit gebied, maar ook vanwege de stuifgevoeligheid van de grond. Met schoffelen maak je de grond telkens weer los en dat werkt stuiven juist in de hand. Behalve over de onkruidbestrijding, heb ik ook wel wat zorg over de ziektebestrijding - en dan met name de bestrijding van Phytophthora. Resistentieontwikkeling voor bepaalde middelen is nu al een feit - en dat terwijl de schimmel zelf steeds agressiever wordt. Gelukkig maken we bij zetmeelaardappelen mooie stappen met rassenresistenties. Zelf telen we bijvoorbeeld pootgoed van het nieuwe ras Aveline. Deze heeft een hoge resistentie tegen Phytophthora. Afgelopen seizoen hebben we in dit ras maar drie keer tegen Phytophthora hoeven spuiten tegen gemiddeld 12 keer in alle andere rassen. Hoewel het ras zich nog moet bewijzen in de praktijk, geeft het toch hoop dat we met rassenresistenties wel iets kunnen bereiken.”

'EEN KANTOORBAAN? DAAR MOET IK DUS ECHT NIET AAN DENKEN'

Hoe zie je de toekomst tegemoet? Ben je over tien jaar nog akkerbouwer?

„Over tien jaar ben ik zeker nog akkerbouwer! Er zullen veel zaken veranderen, maar de akkerbouw in dit gebied zal zeker blijven bestaan. Hier is nog volop ruimte en ook waardering voor de landbouw. Wat dat betreft zie ik het echt niet zo somber in. Wel verwacht ik dat het moeilijker wordt om gewassen met goede opbrengsten en kwaliteit te verbouwen. Is het niet vanwege het wegvallen van gewasbeschermingsmiddelen, dan is het wel door de regelgeving die ons steeds meer beperkingen oplegt. Zelf verwacht ik dat dit voor een flink deel gecompenseerd gaat worden door hogere productprijzen.”

Jarno van Dalen (26) heeft samen met zijn ouders Wim en Marjan een akkerbouwbedrijf in Wachtum (Dr.). Op ruim 200 hectare worden zetmeelaardappelen (55 ha), pootaardappelen (45 ha), frietaardappelen (30 ha), suikerbieten (45 ha), zaaiuien (18 ha) en brouwergerst (15 ha) geteeld. De maatschap heeft een vaste medewerker in dienst.

Wat vind je het mooiste aan het vak?

„Voor mij is dat vooral het fysiek buiten bezig zijn. Een kantoorbaan? Daar moet ik dus echt niet aan denken. Ook de afwisseling van werk en de uitdaging van een eigen bedrijf vind ik mooi. Eigenlijk zie ik mijn werk nauwelijks als werk!”

Tot slot: welk advies zou je startende collega's mee willen geven?

„Dan zou ik zeggen: stap erin met een positieve houding naar de toekomst en sta open voor veranderingen. Daardoor hou je plezier in het vak en zie je niet meteen alles als een bedreiging. Verder zou ik zeggen: doe ook wat buiten het bedrijf. Zelf zit ik bij een voetbalclub en bij de vrijwillige brandweer. Daar gaat het maar af en toe over de landbouw. Dat is heel verfrissend.”

In de rubriek **Jong & Ondernemend** laten we jonge ondernemers in de land- en tuinbouw aan het woord. Hoe runnen zij hun bedrijf? Welke kansen en bedreigingen zien ze binnen hun vakgebied? En vooral: hoe zien zij de toekomst tegemoet? In deze aflevering: Jarno van Dalen (26) in Wachtum (Dr.).

„Vaak gooien we meerdere middelen in één tank en moet je je kop er sowieso al goed bijhouden. Met een liter Betanal Tandem kun je je nauwelijks vergissen; dat zie ik wel als een plus.”

Jan Knook akkerbouwer in Willemstad (N-Br).

„Omdat Verango een vloeibaar middel is, werkt het direct en altijd - ook onder drogere omstandigheden. Dat vinden wij een groot voordeel.”

Lennard Beijering, akkerbouwer in Schoonloo (Dr.).

„In het eerste proefjaar viel ons op dat de objecten met Serenade niet alleen een iets betere schilkwiteit hadden, maar ook iets meer en ook wat fijnere knollen gaven.”

Anselm Claassen, pootgoedteler in Vierhuizen (Gr.).

„Misschien heb ik wel het meeste geleerd van mijn medestudenten in Dronten. Die hadden allemaal zo hun ideeën hoe ze het op het ouderlijk bedrijf aan gingen pakken.”

Jarno van Dalen, akkerbouwer in Wachstum (Dr.).

COLOFON

Concept en realisatie:

- Bayer CropScience SA-NV

Vormgeving en opmaak:

- StudioCR

Fotografie:

- Bayer CropScience SA-NV

Drukwerk:

- HH Global

Dit is een uitgave van:
Bayer CropScience SA-NV
 Siriusdreef 36
 PO Box 88
 NL-2132 WT Hoofddorp
www.agro.bayer.nl

Onze gebruiksaanwijzingen, zowel mondeling als schriftelijk verstrekt, berusten op uitgebreide proefnemingen. Wij adviseren naar beste weten volgens kennis van zaken van dit ogenblik, echter zonder daarvoor aansprakelijkheid op ons te nemen, omdat opslag, bewaring en toepassing zich aan onze controle onttrekken. Beschrijvingen van een product, resp. gegevens over de eigenschappen daarvan betekenen niet, dat verantwoordelijkheid wordt gedragen bij eventuele schade. Gebruik gewasbeschermingsmiddelen veilig. Lees vóór gebruik eerst het etiket en de productinformatie.

Bayer CropScience aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid over gepubliceerde uitspraken en/of meningen. Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd of openbaar worden gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van Bayer Crop Science SA-NV.

TERUG IN DE TIJD

Halfweg, najaar 1924. 'In het laboratorium van de suikerfabriek 'Holland' in Halfweg, wordt het suikergehalte scheidkundig door een laborant vastgesteld.'

Foto: Nationaal Archief/collectie Spaarnestad/Het Leven

ADVERTORIAL

VERANGO®

VERZEKER JE OPBRENGST MET VERANGO